

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de minister voor Wonen en Rijksdienst
Dhr. drs. S.A. Blok
Postbus 20001
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8215	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Resultaten ambassadeurschap huisvesting EU- arbeidsmigranten	ons kenmerk STAF/INF/U201300703	datum 28 mei 2013

Geachte heer Blok,

In deze brief wil ik u graag informeren over de inhoud en resultaten van mijn ambassadeurschap voor de huisvesting van EU-arbeidsmigranten.

Ik zal eerst mijn algemene bevindingen beschrijven en daarna zal ik kort de belangrijkste punten per de regio aangeven.

Zoals u weet is op 3 oktober 2012 in het Bestuurlijk overleg (BO) tussen VNG en BZK rond de voortgang van de Nationale verklaring tijdelijke huisvesting EU-arbeidsmigranten de afspraak gemaakt dat de VNG een ambassadeur zou aanstellen voor de tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten. Op 12 november 2012 ben ik hiervoor door de directieraad van de VNG benoemd als ambassadeur voor de duur van het uitrolprogramma rond de Nationale Verklaring, uiterlijk tot het zomerreces 2013. Deze periode is bijna afgerond en vormt de aanleiding voor deze brief.

Achtergrond

In het BO van 3 juni aanstaande zal u door uw ambtenaren een voortgangsrapportage worden aangeboden waarin per regio wordt aangegeven hoe het staat met de afspraken die zijn gemaakt, welke resultaten zijn behaald en wat er nog te doen is.

In het BO van 4 februari was immers afgesproken dat de regio's voor de zomer zouden komen tot afspraken op de vier punten uit de bespreekpuntennotitie die in het BO van 4 februari aan de orde is geweest. Waar nodig zou er ruimte zijn om deze afspraken in de tweede helft van 2013 verder te concretiseren.

Het gaat hierbij om de volgende regio's: Noord- Holland-Noord, Greenport Aalsmeer, Holland-Rijnland, Stadsgewest Haaglanden, SR Rotterdam, West-Brabant, Noord-Veluwe, SR Eindhoven en Noord-Limburg.

Het doel van mijn ambassadeurschap was het stimuleren en ondersteunen van de regio's om te komen tot afspraken over de punten waarover in de voortgangsrapportage wordt gesproken:

1. De regionale opgave
2. De huisvestingsopgave vertaald in huisvestingsprogramma's en bestuurlijke afspraken over verdeling en locaties
3. Bindende afspraken over wie doet wat?
4. Afspraken over het tempo van realisatie

Bevindingen

In de afgelopen periode heb ik de meeste betrokken regio's bezocht. In de gesprekken die ik hier heb gevoerd, heb ik besproken hoe de betreffende regio ervoor stond, wat er nog te doen stond, welke knelpunten zij ervoeren en wat er moest gebeuren om deze op te lossen.

In deze gesprekken werd mij duidelijk dat alle regio's zich verantwoordelijk voelen en goed doordrongen zijn van het belang dat de huisvesting goed geregeld is. De samenwerking tussen de partijen van de driehoek – gemeenten, werkgevers en huisvesters - komt overal op gang. Ik heb er vertrouwen in dat de gevormde driehoeken het vraagstuk goed gaan aanpakken. Bovendien is er een aantal concrete projecten waarin concrete huisvesting wordt verbeterd of ontwikkeld.

Ik heb wel geconstateerd dat er ook knelpunten zijn die het proces vertragen. Wat deze knelpunten precies zijn, hangt onder andere af van de lokale situatie. In agrarische gebieden is het scheiden van wonen en werken vaak een issue. Ook komt het voor dat gemeenten huisvesting van arbeidsmigranten niet als hun probleem ervaren. Dit kan bijvoorbeeld komen, doordat de arbeidsmigranten wel in de gemeente wonen, maar er niet werken. Wat hierbij ook een rol kan spelen is dat een gebrek aan concrete cijfers vertragend werkt. Hierbij kan de Toolkit I - Inschatting aantal EU-migranten op gemeentelijk niveau - een goed hulpmiddel zijn. Deze toolkit is ontwikkeld in het kader van het programma Flexwonen voor Arbeidsmigranten van het ministerie van BZK, VNG, Aedes en werkgevers- en werknemersorganisaties.

Verder zijn gemeenteraden soms bang om hun vingers te branden als er NIMBY (not in my backyard) of NIMEG (niet in mijn eigen gemeente) effecten ontstaan. Dit speelt vooral op het moment dat huisvesting zorgt voor grote concentraties in wijken of woningen die hier niet geschikt voor zijn. Dit kan overlast veroorzaken. Investeren in draagvlak is dus van groot belang.

Bovendien kan Toolkit II - Handreiking voor de opgave van tijdelijke huisvesting van EU-arbeidsmigranten – ondersteuning bieden. Hierin zijn onder andere handvaten voor handhaving opgenomen. Deze toolkit is door de VNG ontwikkeld in samenwerking met de andere partijen van de Nationale verklaring - het ministerie van BZK, VNG, Aedes en werkgevers- en werknemersorganisaties - in het kader van het programma Flexwonen voor Arbeidsmigranten. Dit was afgesproken in het bestuurlijk overleg van 3 oktober 2012.

Ook bij ondernemers en investeerders zijn er vragen. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk wat onder grootschalige shortstay accommodaties wordt verstaan. Ook is het de vraag of arbeidsmigranten hun adres in het hotel in de GBA kunnen opgeven als woonadres. Deze vragen en onduidelijkheden zorgen ervoor dat investeringen onder druk staan en terughoudend wordt omgegaan met investeren. De functionele verschillen tussen wonen en andere verblijfsvormen zijn onduidelijk waardoor de beantwoording van de vraag wanneer sprake is van wonen of hotel / logies lastig is. Eerder is sprake van extended stay in een hotelgebouw. Graag uw aandacht hiervoor.

Positief is dat in het kader van de zevende tranche van de Crisis- en Herstelwet door enkele gemeenten projecten voor het huisvesten van arbeidsmigranten zijn aangemeld bij de minister van Infrastructuur en Milieu. Wanneer deze projecten worden toegestaan, is het mogelijk voor een periode van ten hoogste 15 jaar van het bestemmingsplan af te wijken. Dit geeft duidelijkheid aan ontwikkelaars en investeerders.

Aanbevelingen voor de toekomst

Zoals eerder aangegeven eindigt mijn ambassadeurschap bij de start van het zomerreces 2013. Het is immers de bedoeling dat de hierboven genoemde afspraken op dat moment in grote lijnen zijn gemaakt. In de meeste regio's is de verwachting dat dit inderdaad voor, of kort na de zomer het geval zal zijn. Toch is dit nog niet het eindpunt. De verdere uitwerking en concretisering van de afspraken zal na de zomer nog doorlopen. U heeft in februari al aangegeven dat hier ruimte voor is.

De bed-voor-bedregeling - een set van bestuurlijke afspraken en inspanningsverplichtingen tussen huisvesters en een gemeente - is regelmatig in de gesprekken met de regio's aan de orde gekomen. Ik ga er vanuit dat in de toekomst meer afspraken in het kader van de bed-voor-bed-regeling zullen worden overeengekomen.

Van het rijk zou ik willen vragen om de aantallen goed in beeld te krijgen en te houden. Er is een terugkerende roep om concrete cijfers van de betrokken regio's en gemeente(raden).

Verder is het goed als er ruimte is voor pilots op het gebied van bijvoorbeeld transformatie van kantoren en recreatieparken. Het is hierbij van belang dat de provincie op het gebied van regelgeving over RO, de ruimte geeft om te experimenteren.

Overigens zijn deze afspraken uiteraard geen doel op zich. Het realiseren en verbeteren van huisvesting van arbeidsmigranten zal "going concern" moeten worden. De verwachting is dat het aantal arbeidsmigranten - en daarmee de behoefte aan goede tijdelijke huisvesting - zal toenemen. Goede huisvesting zal dus in het beleid van gemeenten aandacht moeten blijven krijgen.

Tenslotte wil ik meegeven dat het goed is om breder te kijken dan alleen naar huisvesting. Ook maatschappelijke en sociale aspecten zoals bijvoorbeeld leefbaarheid, onderwijs en gezondheidszorg kunnen hierbij aan de orde komen.

In de bijlage treft u de belangrijkste conclusies per regio aan.

Hoogachtend,

Drs. J.A. Karssen

Belangrijkste conclusies per regio

- De regio Noord- Holland-Noord heeft een aantal subregio's. West-Friesland en de Noordkop werken samen in respectievelijk Kompas 1 en 2 met elk een eigen projectteam. Kennemerland is bezig een vergelijkbaar project te starten. De Noordkop en West Friesland (kompas 1 en 2) hebben gezamenlijk een regionale kadernota huisvesting arbeidsmigranten opgesteld. Het is de bedoeling om dit na overleg met de verschillende partijen uit de driehoek (gemeenten/werkgevers/huisvesters) uiterlijk in april/mei in de colleges van B&W te bespreken en in juni door de verschillende gemeenteraden te laten vaststellen. In West-Friesland was men in eerste instantie gericht op handhaving; nu staat ook huisvesting op de agenda. Dit proces stagneert: het is moeilijk om tot een verdeling tussen de verschillende gemeenten te komen. Het is de vraag of op 3 juni de afspraken op de genoemde vier punten er inderdaad zullen liggen. In de Noordkop is men voortvarend aan de gang gegaan, maar ook hier zijn nog geen harde afspraken tot stand gekomen. Nimby en Nimeg-effecten spelen hier duidelijk een rol.
- In de regio Greenport Aalsmeer is de gemeente Aalsmeer trekker, ook Uithoorn en Amstelveen zijn nu goed betrokken. Tijdens mijn recente bezoek aan de regio is gebleken dat de gemeente Haarlemmermeer zeker bereid is mogelijkheden te zoeken met name op het terrein van transformatie van kantoren.
- De regio Holland-Rijnland heeft een inhaalslag gemaakt. Er is een ambassadeursteam gevormd en de achterstand die deze regio had, is veranderd in een voorsprong. Op 22 april zal een tweede regioconferentie plaatsvinden. Hier wordt de eerste versie van het convenant – met de bestuurlijk afspraken op de vier genoemde punten - gepresenteerd en besproken.
- Stadsgewest Haaglanden is het erover eens dat er 6000 huisvestingsplekken geregeld moeten worden. Er is een verdeling gemaakt en er zijn contactpersonen per gemeente benoemd. Den Haag en Westland pakken hun deel – ieder een derde van het totaal - goed op. Bij de overige gemeenten die samen ook een derde deel nemen, ligt de bal nog wel in het midden. Knelpunt is dat enkele gemeenten van deze groep hun deel niet willen oppakken. In juni zal er een tweede, regioconferentie plaatsvinden. Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw)economie. De inspanningen van de gemeente Westland zijn er op gericht dat in 2013 voor vier locaties aanvragen voor een omgevingsvergunning voor grootschalige huisvesting (hetzij tijdelijk, hetzij permanent) worden ingediend zodat in 2014 met de bouw daarvan kan worden begonnen. Deze vier locaties voorzien dan in ongeveer 1.600 "bedden".
- In de SR Rotterdam zijn inmiddels drie subregio's gevormd. Er zijn nog geen officiële driehoeken (gemeente/werkgevers/huisvesters) gevormd; wel zijn deze drie partijen met elkaar in gesprek. Soms is dat met twee van de partijen, soms met alle drie. Het proces is in al deze subregio's op gang gekomen en er vindt onderling afstemming plaats. Zo staat voor vrijdag 24 mei een overleg gepland tussen de bestuurlijke trekkers van de subregio's, te

weten de wethouders van Vlaardingen, Hellevoetsluis en de gemandateerd projectdirecteur van Rotterdam. Dit gesprek gaat over de voortgang in de SR Rotterdam en is mede ter voorbereiding van het gesprek met de minister op 4 juni a.s.

De gemeente Lansingerland heeft overigens aangegeven voor het thema huisvesting arbeidsmigranten aansluiting te willen zoeken bij Haaglanden.

Zowel op de linker, als op de rechter Maasoever zijn nu diverse initiatieven en acties. Te denken valt aan gesprekken met werkgevers, bemiddelaars en woningbouwcorporaties; het realiseren van short stay faciliteiten (hotel en o.b.v. woningonttrekking) - zowel als nieuwe voorziening, als door gebruik van bestaande woningen. Maar ook valt te denken aan het voornemen van enkele gemeenten om zo nodig zelf huisvestingsmogelijkheden te realiseren. In veel gemeenten (vooral op de linker Maasoever) gaat het slechts om enkele tientallen arbeidsmigranten. Het gaat om mensen die vaak in particuliere woningen worden gehuisvest. Deze laatste vorm van huisvesting is moeilijk in omvang aan te geven. In min of meer geconcentreerde vorm is op dit moment tussen de 1.500 à 2.000 plekken bekend. En zoals gezegd wordt er door gemeenten al dan niet zelf of in overleg met marktpartijen gewerkt aan een beduidende uitbreiding van dat aantal. Zo heeft alleen al Rotterdam zich voorgenomen om dit jaar nog minstens 2.000 plekken te realiseren. Het gaat hierbij overigens niet om een officieel cijfer, maar om een streefgetal dat intern is genoemd. Ook andere gemeenten zijn bezig initiatieven voor extra huisvesting uit te werken. In de loop van dit jaar zal moeten blijken tot hoeveel plaatsen dit leidt.

In het portefeuillehoudersoverleg wonen van de SR Rotterdam in april jl. is het onderwerp besproken. In den brede is door alle partijen aangegeven wat er in de respectievelijke gemeente gebeurt. Duidelijk is dat per subregio het huisvesten van arbeidsmigranten een ander karakter heeft.

- In de regio West-Brabant is het proces na de eerste conferentie op gang gekomen. Er is door bureau Gerrichhauzen en partners een onderzoek uitgevoerd naar aantallen arbeidsmigranten en de huisvestingsbehoefte en momenteel wordt er een actieplan opgesteld. Toch zijn er gemeenten die terugtrekkende bewegingen maken. In deze gemeenten speelt o.a. dat er wel arbeidsmigranten wonen, maar niet werken. Zij voelen zich daardoor minder verantwoordelijk. Met name Zundert heeft te maken met veel problematiek rond recreatieparken. Het ministerie van BZK zal een bijeenkomst houden om hiervoor naar oplossingen te zoeken voor alle regio's die hiermee te maken hebben. Het actieplan moet in juni klaar zijn en zal dan afspraken bevatten voor de periode 2013-2019.
- Ook de regio Noord-Veluwe is moeizaam op gang gekomen; de focus lag tot nu toe op handhaving. Inmiddels is er een onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aantallen arbeidsmigranten. Dit rapport is nu opgeleverd. Er is in 2012 al een stuurgroep gevormd onder voorzitterschap van de burgemeester van Putten; hierin zijn de werkgevers en huisvesters nog niet betrokken. Van onze kant is benadrukt dat het vormen van een overlegdriehoek noodzakelijk is. Inmiddels wordt wel een ambassadeursteam gevormd waarin ook die partijen deelnemen. Toch is de verwachting dat het niet haalbaar is om in juni een convenant te hebben waarin de afspraken zijn vastgelegd. Een aantal gemeenten is nog erg aarzelend en de vrees bestaat dat als er teveel druk wordt uitgeoefend, zij zich helemaal zullen terugtrekken.

Ook hier is de problematiek van de recreatieterreinen groot. Er zijn plannen om een aantal recreatieterreinen om te vormen tot huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten. Dit heeft RO-technisch nog wel wat voeten in de aarde; medewerking van de provincie Gelderland is hierbij noodzakelijk.

- In de SR Eindhoven is men goed aan de gang gegaan. Er is een regionale verklaring opgesteld waarbij een aantal gemeenten in eerste instantie niet wilde aansluiten. Pijnpunt was de verplichte scheiding van wonen en werken. Hierover is vervolgens van de landelijke partijen van de Nationale verklaring een notitie verschenen waarin deze eis enigszins is afgezwakt: het voorkomen van dubbele afhankelijkheid is het streven, maar er moet vooral sprake zijn van keuzevrijheid voor de arbeidsmigrant. Er zijn ook situaties waarin zij baat hebben bij wonen bij het werk. De meeste gemeenten zijn nu om, een minderheid wil nog steeds niet aansluiten. Dit blijft dus een aandachtspunt.
- In de regio Noord-Limburg is men voortvarend en succesvol aan de slag gegaan. In de gemeente Horst aan de Maas is een paraplubestemmingsplan opgesteld om ervoor te zorgen dat de huisvesting zo snel en veel mogelijk gelegaliseerd kan worden. Er zijn verschillende bijeenkomsten gehouden waarbij het beleidsterrein breed is opgepakt. Behalve huisvesting komen hier ook andere beleidsterreinen aan de orde. Lastig punt is wel het gebrek aan cijfers: de huisvestingsopgave is nog niet goed in beeld. Er bestaat verder zorg over Midden en Zuid Limburg, die overigens buiten de regio vallen.

Documentbeheer

**EINDE
DOCUMENT**